

การวิเคราะห์รายได้และค่าใช้จ่ายด้านการค้าระหว่างประเทศ
ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

นางสาววินัสดา กิจนิจี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

ภาควิชาการบัญชี

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

ISBN 974-578-318-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017361

10312122

REVENUE AND EXPENSE ANALYSIS OF INTERNATIONAL TRADING
DEPARTMENT OF COMMERCIAL BANKS IN THAILAND

Miss Venusda Kitnichee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Accountancy

Department of Accountancy

Graduate School

Chulalongkorn University

1990

ISBN 974-578-318-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การวิเคราะห์รายได้และค่าใช้จ่ายด้านการค้าระหว่างประเทศ
ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

โดย

นางสาววันस्ता กิจนิจี

ภาควิชา

การบัญชี

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ ดร.พรสรี ปุณเกษม

นายใหญ่ จุนเสณี

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวิตร นิลสุวรรณกุล)

.....
(อาจารย์ ดร.พรสรี ปุณเกษม)

.....
(นายใหญ่ จุนเสณี)

.....
(รองศาสตราจารย์สุภาพรณ รัตนภรณ์)

วินัสดา กิจนชี : การวิเคราะห์รายได้และค่าใช้จ่ายด้านการค้าระหว่างประเทศของ
ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย (REVENUE AND EXPENSE ANALYSIS OF
INTERNATIONAL TRADING DEPARTMENT OF COMMERCIAL BANKS IN THAILAND)
อาจารย์ที่ปรึกษา : คร.พรสิริ ปุณเกษม , นายใหญ่ จุนเสณี , 200 หน้า.
ISBN 974-578-318-8

การศึกษาการวิเคราะห์รายได้และค่าใช้จ่ายด้านการค้าระหว่างประเทศของธนาคาร
พาณิชย์ในประเทศไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาวิธีการปันส่วนค่าใช้จ่ายของหน่วยงานที่เป็น
ศูนย์ต้นทุนเข้าศูนย์กำไรของธนาคาร (2) กำหนดต้นทุนต่อหน่วยของการให้บริการแต่ละประเภทโดย
จำแนกเป็นต้นทุนผันแปรและต้นทุนคงที่ ทั้งในด้านการส่งสินค้าเข้า การส่งสินค้าออก และการให้
บริการสินเชื่อที่เกี่ยวข้อง และ (3) กำหนดหาจุดคุ้มทุนของการให้บริการแต่ละประเภทเพื่อเป็น
ข้อมูลสำหรับฝ่ายจัดการในการนำไปใช้วางแผน ควบคุม และประเมินผลการปฏิบัติงานของธนาคาร
ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการศึกษาพบว่า ในการให้บริการด้านสินค้าเข้าธนาคารมีรายได้ค่าธรรมเนียมในอัตราที่
กำหนดไว้คงที่คือ มีอัตราระหว่างร้อยละ 1/8 ของวงเงินเลตเตอร์ออฟเครดิต ถึง 100 บาท บวก
ร้อยละ 6.625 ของวงเงินเลตเตอร์ออฟเครดิต มีต้นทุนต่อหน่วยต่ำสุดคือ การให้บริการแก้ไข
เลตเตอร์ออฟเครดิตเท่ากับ 131.37 บาท และมีต้นทุนต่อหน่วยสูงสุดคือ การให้บริการเปิด
เลตเตอร์ออฟเครดิตพร้อมทำค้ำประกันเพื่อออกสินค้าและทรัพย์สินเท่ากับ 978.68 บาท บวกร้อยละ
4.4125 ของวงเงินเลตเตอร์ออฟเครดิต มีจุดคุ้มทุนต่ำสุดคือ การให้บริการเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต
พร้อมทำทรัพย์สินเท่ากับ 38,658.53 บาท และมีจุดคุ้มทุนสูงสุดคือ การให้บริการเปิดเลตเตอร์-
ออฟเครดิตพร้อมทำค้ำประกันเพื่อออกสินค้าเท่ากับ 571,144.00 บาท สำหรับการให้บริการด้าน
สินค้าออกธนาคารมีรายได้ค่าธรรมเนียมในอัตราที่กำหนดไว้คงที่คือ มีอัตราระหว่างร้อยละ 1/10 ของ
วงเงินเลตเตอร์ออฟเครดิต ถึง 200 บาท บวกร้อยละ 5.125 ของวงเงินเลตเตอร์ออฟเครดิต
มีต้นทุนต่อหน่วยต่ำสุดคือ การให้บริการแจ้งแก้ไขเลตเตอร์ออฟเครดิตเท่ากับ 97.80 บาท และมี
ต้นทุนต่อหน่วยสูงสุดคือ การให้บริการรับซื้อตั๋วเงินภายใต้เลตเตอร์ออฟเครดิตโดยทำแพคกิ้งเครดิต
เท่ากับ 1,073.65 บาท บวกร้อยละ 3.46 ของวงเงินแพคกิ้งเครดิต มีจุดคุ้มทุนต่ำสุดคือ การให้
บริการเรียกเก็บเงินตามตั๋วเรียกเก็บประเภทการจ่ายชำระโดยไม่ทำแพคกิ้งเครดิตเท่ากับ
48,696.00 บาท และมีจุดคุ้มทุนสูงสุดคือ การให้บริการรับซื้อตั๋วเงินภายใต้เลตเตอร์ออฟเครดิต
โดยไม่ทำแพคกิ้งเครดิตเท่ากับ 114,416.00 บาท

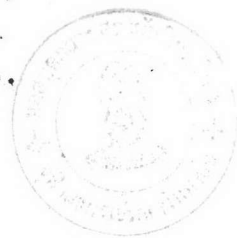
ภาควิชา การบัญชี
สาขาวิชา การบัญชีต้นทุน
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

VENUSDA KITNICHEE : REVENUE AND EXPENSE ANALYSIS OF INTERNATIONAL TRADING DEPARTMENT OF COMMERCIAL BANKS IN THAILAND. THESIS
ADVISOR : DR.PORNSIRI POONAKASEM, MR.YAI JUNSENEE. 200 PP.

This study was to : (1) examine the cost allocation methods from the banks' cost centers to the profit centers; (2) calculate the variable and fixed costs per unit of the banks' import, export and related credit services; and (3) analyze the break-even points of each international trading service in order to provide management with information useful for more efficient planning, controlling and performance evaluating.

It was found that revenues on the banks import services were in fixed rate between 1/8% of the letter of credit amount and 100 bahts plus 6.625% of the letter of credit amount. The minimum unit cost was for the letter of credit amendment service of 131.37 bahts and the maximum was for the letter of credit opening with shipping guarantee and trust receipt service of 978.68 bahts plus 4.4125% of the letter of credit amount. The break-even points were the letter of credit opening with trust receipt service of 38,658.53 bahts minimum and the letter of credit opening with shipping guarantee service of 571,144.00 bahts maximum. On the export side, yields for the banks were in fixed rate between 1/10% of the letter of credit amount and 200 bahts plus 5.125% of the letter of credit amount. The minimum unit cost was for the letter of credit amendment advising service of 97.80 bahts and the maximum was for the export bills buying under letter of credit with packing credit service of 1,073.65 bahts plus 3.46% of the packing credit amount. The break-even points were the outward bills for collection without packing credit service of 48,696.00 bahts minimum and the export bills buying under letter of credit without packing credit service of 114,416.00 bahts maximum.

ภาควิชา การบัญชี
สาขาวิชา การบัญชีต้นทุน
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อผู้คิด
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือจากบุคคลผู้มีพระคุณหลายท่าน ก่อนอื่น ผู้เขียนใคร่ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ ดร.พรลลิตา บุณเกษม และ คุณาใหญ่ จุนเสณี ผู้จัดการธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด สาขาสีลม (ตำแหน่งในขณะนั้น) ที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วง พร้อมกันนี้ผู้เขียนใคร่ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวิตร นิลสุวรรณกุล ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์สุภาพรธรรม รัตนภรณ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น ๆ ซึ่งไม่สามารถนำมากล่าวได้หมด ณ ที่นี้ ตลอดจนบิดามารดาที่ให้การสนับสนุนด้านการศึกษาด้วยดีตลอดมา ผู้เขียนใคร่ขอกราบขอบพระคุณทุก ๆ ท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ สำหรับข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนใคร่ขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

วันเสดา กิจนชี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภาพ.....	ฎ
นิยามศัพท์.....	ฏ
บทที่	

1. บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	3
ขอบเขตของการศึกษา.....	4
แนวเหตุผล ทฤษฎีที่สำคัญหรือสมมติฐาน.....	4
วิธีการค้นคว้าและวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5

2. วิธีการชำระเงินและการให้บริการของธนาคารพาณิชย์ด้านการค้า

ระหว่างประเทศ

วิธีการชำระเงินระหว่างประเทศ.....	10
การให้บริการของธนาคารพาณิชย์ในด้านการสั่งสินค้าเข้า.....	14
การให้บริการของธนาคารพาณิชย์ในด้านการสั่งสินค้าออก.....	22

3. ระบบการปฏิบัติงานของฝ่ายการค้าระหว่างประเทศ

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. (ต่อ)	
โครงสร้างของฝ่ายการค้าระหว่างประเทศ.....	29
การปฏิบัติงานของฝ่ายการค้าระหว่างประเทศ.....	33
4. การปันส่วนค่าใช้จ่ายระหว่างหน่วยงานตามวิธีการบัญชีตามความ รับผิดชอบของธนาคารพาณิชย์	
ลักษณะของศูนย์ความรับผิดชอบต่อธนาคาร.....	52
การวัดผลการดำเนินงานของศูนย์ความรับผิดชอบต่อ.....	57
การปันส่วนค่าใช้จ่ายระหว่างหน่วยงาน.....	61
5. การวิเคราะห์รายได้และค่าใช้จ่ายด้านการค้าระหว่างประเทศของ ธนาคารพาณิชย์	
รายได้ของฝ่ายการค้าระหว่างประเทศ.....	79
ต้นทุนในการให้บริการด้านการค้าระหว่างประเทศ.....	80
การวิเคราะห์รายได้และค่าใช้จ่ายต่อหน่วยด้านการค้าระหว่างประเทศ..	96
การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน.....	98
6. สรุป ปัญหาและข้อเสนอแนะ	
บทสรุป.....	110
ปัญหาในการวิเคราะห์รายได้และค่าใช้จ่ายด้านการค้าระหว่างประเทศ ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย.....	112
ข้อเสนอแนะ.....	113

สารบัญ (ต่อ)

	๒
	หน้า
บรรณานุกรม.....	114
ภาคผนวก.....	116
ประวัติผู้เขียน.....	200

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 แสดงประเภทความเสี่ยงและสาเหตุของความเสียหาย อันอาจจะเกิดขึ้นกับผู้ซื้อและผู้ขาย	8
4-1 หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการบันส่วนค่าใช้จ่ายส่วนกลาง	63
4-2 รายละเอียดข้อมูลที่สำคัญของธนาคารพาณิชย์ที่เลือกเป็นตัวอย่างในการศึกษา	64
4-3 การคำนวณสัดส่วนจำนวนพนักงานเฉลี่ยในแต่ละหน่วยงาน	65
4-4 การคำนวณสัดส่วนพื้นที่เฉลี่ยในแต่ละหน่วยงาน	67
4-5 การคำนวณสัดส่วนจำนวนเครื่องใช้โทรศัพท์เฉลี่ยในแต่ละหน่วยงาน ..	68
4-6 การคำนวณงานหลัก และ เกณฑ์ที่ใช้บันส่วนค่าใช้จ่ายของศูนย์ต้นทุน ..	70
4-7 อัตราเปอร์เซ็นต์ในการบันส่วนค่าใช้จ่ายโดยตรง	72
4-8 แสดงวิธีการบันส่วนค่าใช้จ่ายโดยตรง	73
4-9 อัตราเปอร์เซ็นต์ในการบันส่วนค่าใช้จ่ายเป็นขั้นตอน	76
4-10 แสดงการบันส่วนค่าใช้จ่ายเป็นขั้นตอน	77
5-1 อัตราเปอร์เซ็นต์เฉลี่ยเงินฝากของธนาคารตัวอย่าง	81
5-2 ตารางแสดงค่าแบบพิมพ์เฉลี่ยของการให้บริการแต่ละประเภท	82
5-3 ตารางแสดงค่าใช้จ่ายผันแปรอื่นเฉลี่ยของการให้บริการแต่ละประเภท ..	83
5-4 การคำนวณต้นทุนเฉลี่ยของพนักงานแต่ละระดับของธนาคารตัวอย่าง ..	86
5-5 การคำนวณค่าแรงงานในการให้บริการด้านสินค้าเข้า	88
5-6 การคำนวณค่าแรงงานในการให้บริการด้านสินค้าออก	89
5-7 แสดงการคำนวณต้นทุนคงที่เฉลี่ยของฝ่ายการค้าระหว่างประเทศ	90
5-8 การคำนวณค่าใช้จ่ายต่อหน่วยของการให้บริการด้านสินค้าเข้า	92
5-9 การคำนวณค่าใช้จ่ายต่อหน่วยของการให้บริการด้านสินค้าออก	93
5-10 รายได้ต่อหน่วยของการให้บริการด้านสินค้าเข้า	94
5-11 รายได้ต่อหน่วยของการให้บริการด้านสินค้าออก	95
5-12 สรุปจุดคุ้มทุนในการให้บริการด้านการค้าระหว่างประเทศของธนาคารพาณิชย์	109

สารบัญแผนภาพ

ภาพที่	หน้า
2-1	17
2-2	20
2-3	24
2-4	27
3-1	30
3-2	32
3-3	42
3-4	43
3-5	49
3-6	50
4-1	56

นิยามศัพท์

เลตเตอร์ออฟเครดิต (Letter of Credit หรือ L/C)

คือ ตราสารที่ออกโดยธนาคารโดยคำขอของผู้เปิด L/C ให้ออกตราสารนี้แก่ผู้รับประโยชน์ โดยแจ้งผ่านธนาคารผู้แจ้ง L/C ซึ่งผู้รับประโยชน์จะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ จึงจะสามารถขอรับชำระเงินได้

ธนาคารผู้เปิด L/C (Opening Bank)

คือ ธนาคารผู้เปิด L/C ตามคำขอของผู้สั่งสินค้าเข้า

ผู้ขอเปิด L/C (Applicant)

คือ ผู้ซื้อหรือผู้สั่งสินค้าเข้า

ผู้รับประโยชน์ (Beneficiary)

คือ ผู้ขายสินค้าซึ่ง L/C ให้อำนาจเบิกเงิน หรือ เรียกร้องให้จ่ายเงินตามเงื่อนไขของ L/C

ธนาคารผู้ยืนยัน L/C (Confirming Bank)

คือ ธนาคารผู้ยืนยัน L/C ซึ่งเปิดมาโดยธนาคารผู้เปิด L/C โดยมีภาระผูกพันที่จะต้องจ่ายเงินตามตัวให้แก่ผู้รับประโยชน์ เมื่อผู้รับประโยชน์ได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดและเงื่อนไขใน L/C ทุกประการ

ธนาคารผู้แจ้ง L/C (Advising Bank)

คือ ธนาคารผู้แจ้งการเปิด L/C ไปยังผู้รับประโยชน์

การเรียกเก็บเงินตามเอกสาร (Bill for Collection หรือ B/C)

คือ วิธีการชำระเงินโดยที่ธนาคารดำเนินการกับเอกสารตามคำสั่งที่ได้รับ เพื่อให้มีการรับรองหรือการชำระเงินแล้วแต่กรณี หรือให้มีการปล่อยเอกสารเมื่อมีการรับรองตัว หรือการชำระเงินหรือให้มีการปล่อยเอกสารตามข้อกำหนดหรือเงื่อนไขอื่น

ผู้ส่งจ่าย (Drawer)

คือ ผู้ขายสินค้าที่ส่งเอกสารให้ธนาคารดำเนินการเรียกเก็บ

ธนาคารผู้ส่งตัวมาเรียกเก็บ (Remiting Bank)

คือ ธนาคารซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ส่งจ่ายให้ดำเนินการเรียกเก็บเงินตามเอกสาร

ธนาคารผู้ยื่นตัว (Presenting Bank)

คือ ธนาคารผู้เรียกเก็บเงินโดยเป็นผู้ยื่นตัวให้แก่ผู้ที่ต้องจ่ายเงินตามตัว

ธนาคารผู้เรียกเก็บ (Collecting Bank)

คือ ธนาคารผู้ดำเนินการตามคำสั่งเรียกเก็บ

ผู้จ่ายเงินตามตัว (Drawee)

คือ ผู้ที่ได้รับการยื่นตัวตามคำสั่งเรียกเก็บซึ่งหมายถึง ผู้ซื้อสินค้า

ธนาคารผู้รับซื้อตัว (Negotiating Bank)

คือ ธนาคารผู้ทำหน้าที่รับซื้อตัวแลกเงินจากผู้รับประโยชน์ตามเงื่อนไขใน L/C

ทรัสต์รีซีพ (Trust Receipt หรือ T/R) คือ สินเชื่อที่ธนาคารให้แก่ผู้ส่งสินค้าเข้า โดยให้เอกสารการส่งสินค้าเพื่อออกสินค้าไปจำหน่ายโดยที่ยังมิได้ชำระเงินตามตัวแลกเงินให้ธนาคาร ซึ่งธนาคารยังมีกรรมสิทธิ์ในสินค้านั้นอยู่ เมื่อผู้ส่งสินค้าเข้าจำหน่ายสินค้าเหล่านี้ได้แล้วจะนำเงินตามที่กำหนดชำระคืนให้ธนาคารตามระยะเวลาที่ได้ตกลงกัน

การค้าประกันเพื่อการออกสินค้า (Shipping Guarantee หรือ S/G) คือ การค้าประกันที่ธนาคารเป็นผู้ค้าประกันผู้ซื้อสินค้าต่อบริษัทเรือ เพื่อให้บริษัทเรือออกใบคำสั่งปล่อยสินค้า (Delivery Order) ให้แก่ผู้ซื้อเพื่อนำไปออกสินค้า

แพคกิ้งเครดิต (Packing Credit หรือ P/C) คือ สินเชื่อที่ธนาคารให้แก่ผู้ส่งสินค้าออก โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้ส่งออกนำเงินที่ได้รับไปใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการจัดหาสินค้าและดำเนินการส่งสินค้าเหล่านั้นไปยังต่างประเทศ

เอกสารการส่งสินค้า (Shipping Documents) คือ เอกสารที่ใช้ประกอบการส่งสินค้า ได้แก่ ใบกำกับสินค้า ใบตราส่งสินค้า ใบแจ้งการบรรจุหีบห่อ กรมธรรม์ประกันภัย และเอกสารอื่นๆ ตามข้อตกลงระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย